

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Säätiö

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr (jatkossa Diakonissalaitos) kannattaa ehdotusta, ja esitetyn selvityksen tekemistä. Kuitenkin myös uusien hakijoiden asema ja mahdollisuudet on syytä turvata, mikäli monivuotisiin yleisavustuksiin siirryttäisiin. Näin mahdollistetaan kolmannen sektorin ketteryys ja kehittyminen edelleen. Vuosittain rekisteröidään 2000 uutta yhdistystä, joiden toimintaedellytykset on syytä mahdollistaa. Valvonta- ja seurantatoimenpiteet tulee uudistuksessa huomioida, kuten raportissa todetaan.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. Muutos toisi helpotuksen hakijaorganisaatioille aiheutuvaan suureen työmäärään erityisavustushakemuksia valmisteltaessa.

Eri valtionavustuksia myöntävien ministeriöiden koordinointi mahdollista aiempaa selkeämmän näkymän hankerahoituksella toteutettavaan toimintaan. Hankkeiden kohderyhmän, esimerkiksi ns. NEET-nuoret, elämä on kokonaisuus, joka ei siiloudu eri hallinnonalojen pirstaleiseen maailmaan. Jotta valtionavustuksia saadaan maksimaalinen hyöty juuri kohderyhmän kannalta, pidämme hakujen koordinointia ja ministeriöiden tiivistä yhteistyötä välttämättömänä.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. On tärkeää, ettei hakuprosessi vie liikaa hakijaorganisaation resursseja itse toiminnan toteuttamiselta, eikä ole kohtuuttoman työläs uudenkaan hakijaorganisaation kannalta.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Diakonissalaitos ei kannata ehdotusta keskusjärjestöjen roolin nostamista avustusten myöntäjä- ja siirtäjätehtävään jäsenjärjestöjensä suhteen, ja näin eräänlaisen välihallinnon luomista valtionavustusten hallinnointirakenteeseen. Esitetty uudistus saattaisi lisäksi suotta luoda eriarvoisuutta yhdistyskentälle. Asia edellyttäisi etenkin sen selvittämistä, voiko julkista tehtävää ylipäätään siirtää pois julkisesta hallinnosta.

Ennemminkin hakuprosessin tulisi olla niin selkeä ja ohjattu siten, että hakijaorganisaatio pystyy itsenäisesti jättämään hakemuksen ja siihen vaaditun selvityksen. Digitaalinen hakuprosessi ohjattuine kysymyksineen ja esimerkiksi rajattuine merkkimäärineen, on mielestämme suositeltava ja toisi hakijaorganisaatiot samalla tasa-arvoiseen asemaan.

5 Rahapelituottoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. Eri ministeriöiden yhtenäiset toimintatavat ovat tarpeen hakijoiden yhdenvertaisen kohtelunkin vuoksi.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. Uudistus on tervetullut ja odotettu.

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

Ehdotus edellyttää selvitystä siitä, mitä tarkoitetaan ”odottamattomalla muutoksella” ja analyysiä erilaisten muutosten syistä. Osa muutoksista saattaa tosiasiaa edellyttää hyvinkin joutuisaa reagointia, ja kaksi vuotta saattaa muodostua liian pitkäksi ajaksi.

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. Keskeistä avustuksensaajalle on tietää, mistä asioista tulee ilmoittaa ja ilmoituksen tai yhteydenoton tekeminen on syytä olla yksinkertaista. Se lisää osaltaan luottamusta osapuolien välille.

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta. Raportointivaatimukset on syytä olla tiedossa jo hakua suunniteltaessa, jotta hakija osaa suunnitella tähän tarvittavat resurssit.

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

Esteellisyysnäkökohdat on syytä selvittää huolella.

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

Diakonissalaitos kannattaa ajatusta, että töiden organisointitapaa arvioidaan ja jättää sopivimman työskentelytavan ministeriöiden omaan harkintaan. Paras toimintamalli voi olla tiimityö, työparityö tai muukin mahdollinen malli.

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotuksia. Vaikuttaisi siltä, että kriteerien toteuttaminen lausunnossa esitetyllä tavalla mahdollistaisi aiempaa laajemman yleisavustusten ja kohdennetun yleisavustuksen hakemisen.

Diakonissalaitos näkee erittäin tärkeänä avustustoiminnan joustavuuden ja tarttumisen uusiin ilmiöihin tai haasteisiin, joita yhteiskunnassa saattaa tapahtua nopeallakin syklillä ”jähmettämättä” liiaksi kolmannen sektorin toimintaa.

Arviointikriteerejä luotaessa on syytä muistaa, että hakijaorganisaatioilla valtionavustuksissa toteutettava toiminta saattaa muodostaa vain osan organisaation (yleishyödyllisestä) toiminnasta, puhuttamattakaan ns. hybridioorganisaatioista. Avustustoiminnan kautta asetettujen kriteerien tulisi kohdentua ao. toimintaan.

Toiminnan vaikuttavuudelle tulisi määritellä selkeät kriteerit, joissa asian tarkastelu toiminnan kohteen, esimerkiksi selkeästi arvioitavissa olevat muutoksen kohderyhmät elämän kannalta, tulisi olla keskeisintä.

Kohdassa ”taloudellinen tarkoituksenmukaisuus” mainitaan mm. hakijan varainhankinnan huomioon ottaminen. Mikäli varainhankinnan tuotot eivät kohdistuisi avustettavaan toimintamuotoon, ei niitä olisi perustetta käsitellä tässä yhteydessä. Kolmannen sektorin monimuotoisuuden kannalta on arvokasta, että organisaatiot ovat monimuotoisia myös käyttämänsä rahoituksen tai muun varainhankinnan kannalta, ja että ne voivat toteuttaa halutessaan myös muuta toimintaa, kuin vain valtionavustusstrategian mukaisia teemoja.

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

Diakonissalaitos kannattaa selvitysesitystä. Hankehakemuksissa tulisi olla osio, jossa hakijaorganisaatio kertoisi, miten se toteuttaa näitä kriteerejä. Kunkin organisaation tulee itsenäisesti muodostaa oma toteuttamistapansa.

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Diakonissalaitos kannattaa selvitystä. On myönteistä, jos hakijaorganisaatioilla on muutakin rahoitusta. Rahoittajien kannalta taloudellisesti kestävä toiminta osoittaa vastuullisuutta, ja osoittaa, että toiminta on terveellä pohjalla.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

Diakonissalaitos kannattaa ehdotusta.

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

Diakonissalaitos kannattaa uudistusta ja näkee yhteisen tietojärjestelmän tärkeänä keinona toiminnan kehittämiseen.

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

On tärkeää huomioida jatkossakin työskentelyssä laajasti järjestösektorin monipuoliset toimijat.

Elomaa-Siren Sari
Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr